

Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené
Holečkova 4, Praha 5

Preventivní program

Školní rok 2018/2019

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Charakteristika školy.....	1
3. Obecné zaměření preventivního programu a legislativa.....	2
4. Definování typů rizikového chování a strategie řešení problémů.....	3
4.1. Záškoláctví.....	3
4.2. Tabakismus.....	4
4.3. Alkoholismus.....	4
4.4. Drogová závislost.....	4
4.5. Krádeže a vandalismus.....	4
4.6. Šikana a kyberšikana.....	4
4.7. Domácí násilí.....	5
4.8. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus.....	5
4.9. Virtuální drogy.....	7
4.10. Poruchy příjmu potravy (PPP).....	7
4.11. Gambling.....	8
4.12. Rizika nezodpovědného sexuálního života.....	9
5. Analýza současného stavu.....	9
6. Cíle preventivního programu a cílové skupiny.....	9
7. Způsoby realizace preventivního programu.....	10
7.1. Koordinace preventivních aktivit na škole.....	10
7.2. Seznámení pedagogického sboru.....	10
7.3. Metody práce.....	10
7.4. Metodické, učební materiály a další pomůcky.....	11
7.5. Spolupráce s odborníky.....	11
7.6. Aktivity pro rodiče.....	12
7.7. Vzdělávání pedagogů.....	12
7.8. Aktivity pro žáky.....	12
7.9. Zařazení preventivních témat do výuky.....	12
7.9.1. Mateřská škola.....	12
7.9.2. I. stupeň.....	12
7.9.3. II. stupeň.....	14
7.9.4. III. stupeň.....	15

8.	Zhodnocení aktivit školního roku 2017/2018 v oblasti prevence.....	16
9.	Předpokládané aktivity pro školní rok 2018/2019.....	19
10.	Nadstavbové aktivity v rámci školy.....	19
11.	Celkový rozpočet.....	19
12.	Závěr.....	19

1. Úvod

Preventivní program je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu a vychází ze školní strategie primární prevence. V letošním školním roce 2018/2019 zůstává základním principem prevence na naší škole poskytnutí informací, které vedou děti a mládež k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona. Na tvorbě a realizaci školního preventivního programu se podílí celý pedagogický sbor a odborníci, kteří se zabývají prevencí sociálně patologických jevů. Koordinaci tvorby a vyhodnocení realizace zajišťuje školní metodik prevence.

2. Charakteristika školy

Název školy, adresa:	SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené Holečkova 4 150 00 Praha 5 IČO 48 13 43 68
Zřizovatel:	MŠMT
Kontakty:	Telefon: 226 299 321 Fax: 226 299 399 Www stránky: www.skolaholeckova.cz Email školy: skoly.sp@post.cz
Ředitel školy:	Mgr., Mgr. Václav Chmelíř
Zástupci ředitele:	Mgr. Vlastimil Vácha Bc. Jitka Králová M.B.A
Předseda rady školy:	Mgr. Miloslava Mizerová
Psycholog:	Mgr. Marie Kolková
Výchovná poradkyně:	PaedDr. Viola Rašínová
Školní metodik prevence:	Ing. Jelena Malá
Počet žáků na ZŠ:	
Počet žáků na OU, SOU, SŠ:	

3. Obecné zaměření preventivního programu a legislativa

Školní preventivní program je zaměřen na předcházení následujícím sociálně negativním jevům:

- záškoláctví,
- šikana a kyberšikana,
- vandalismus a další formy násilného chování,
- drogové závislosti, alkoholismus a tabakismus,
- kriminalita a delikvence,
- virtuální drogy (počítače, televize, video),
- domácí násilí,
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- politický a náboženský extremismus,
- porucha příjmu potravy
- nevázaný sexuální život
- gambling (patologické hráčství).

Preventivní program vychází z těchto zákonů, vyhlášek a metodických pokynů MŠMT:

1. Zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

2. Ostatní zákony:

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě.
- Zákon č. 132/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o rodině.
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

- Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikománii.
- Zákon č. 202/1990 Sb., novela 149/1999 Sb., o loteriích a podobných hrách.

3. Vyhlášky:

- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

4. Metodické pokyny:

- Metodický pokyn k řešení šikanování na školách a školských zařízeních, č. j. MŠMT-22294/2013-1.
- Metodický pokyn MŠMT ČR k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních, Č.j.: 224 246/2008-50.
- Metodický pokyn MŠMT ČR k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j.: 20 006/2007-51.
- Metodický pokyn MŠMT ČR k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, Č.j.: 10 194/2002-14.
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobii a intolerance Č.j.: 14 423/1999-22, (Věstník MŠMT ČR, sešit 5/1999).
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j.: 21 291/2010-28.
- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012.
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, Č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003).
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, Č.j. 11 691/2004-24
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018.

4. Definování typů rizikového chování a strategie řešení problémů

4.1. Záškoláctví

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák o své vlastní vůli, většinou bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku. Má tři základní příčiny – negativní vztah ke škole (strach z negativního hodnocení, vysoké požadavky,...), rodinné prostředí (lhostejný nebo přehnaný zájem o výsledky potomka) a způsob trávení volného času (negativní vliv vrstevníku, závislost,...)

Strategie boje proti záškoláctví

1. Spolupráce s rodinou.

2. Motivování studenta.
3. Zajištění studentovi konzultace s odborníkem.

4.2. Tabakismus

Tabakismus je závislost na vstřebávání kouře obsahujícího návykové látky (např. nikotin). Jedná se o kouření cigaret, dýmky, doutníků, vodní dýmky.

Strategie boje proti závislosti na tabáku

1. Podpora zdravého životního stylu.
2. Upozorňování na nemoci způsobené kouřením.
3. Rozbití mýtu „cigareta jako symbol důležitosti“.
4. Podpora zákonů zakazující kouření ve veřejných prostorech.

4.3. Alkoholismus

Alkoholismus je závislost na alkoholu. Je spojen s celou řadou negativních jevů (např. kriminalita, rozvodovost), ničí člověka psychicky i fyzicky.

Strategie boje proti závislosti na alkoholu

1. Podpora zdravého životního stylu.
2. Osvěta o nebezpečném dopadu závislosti na člověka.
3. Nabídka alternativy ve volnočasových aktivitách.

4.4. Drogová závislost

Drogy jsou návykové látky, které způsobují změny ve vnímání, náladě, vědomí a chování.

Strategie boje proti závislosti na drogách

1. Posilování povědomí o škodlivosti drog.
2. Vymýcení představy o drogách jako o „symbolu volnosti“.
3. Podpora protidrogových norem.

Varující je, že ČR se v posledních letech umísťuje na předních místech ve světě v užití tabáku, alkoholu a drog. Je nutné věnovat této oblasti zvýšenou pozornost.

4.5. Krádeže a vandalismus

Jedná se o odcizení či svévolné poškozování majetku v soukromém či společném vlastnictví.

Strategie boje proti krádežím a vandalismu

1. Posilování slušného a čestného chování.
2. Výchova k odpovědnému zacházení s životním prostředím.
3. Zavedení kamerového systému do rizikových prostor (např. školní šatna).

4.6. Šikana a kyberšikana

Co to je šikanování?

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších

důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu (kyberšikana). Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků (zde je potřeba citlivě zvážit, zda se jedná o šikanu, či jde o projev nedostatečně rozvinutého sociálního cítění žáků). Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Co šikanování není?

Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese. Například, když se poperou dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim líbí oběma, nejde o šikanování, protože tu chybí **nepoměr sil**, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.

Strategie pro vyšetřování počáteční šikany se standardní formou

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace oběti a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
6. Sepsat o všem zápis.

Strategie pro vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou (výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídní lynčování)

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrany oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení Policii ČR.
6. Vlastní vyšetřování.
7. O všem sepsat zápis.

4.7. Domácí násilí

Domácí násilí je násilí mezi sobě blízkými osobami, které žijí ve společné domácnosti. Jedná se o vztah, kdy jedna osoba (násilník) získává nad druhou osobou (obětí) moc, přičemž intenzita násilí se časem stupňuje. Podstatné je, že k němu dochází zásadně v soukromí a je tak těžké je zvenčí rozpoznat.

Strategie boje proti domácímu násilí

1. Upozornění na příznaky domácího násilí.
2. Informování o organizacích zabývajících se pomocí obětem domácího násilí.

4.8. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Extremismus lze dělit na:

- pravicový (odmítá rovnost lidí a na tomto základě potlačuje svobodu některých z nich);
- levicový (absolutizuje rovnost lidí na úkor individuální svobody);
- náboženský (nárokuje suverenitu náboženského vyznání na úkor excesivního porušení lidských práv a individuální svobody);
- etnicko-regionální (nárok na suverenitu a separaci vlastního etnika anebo regionu vede k excesům potlačování svobody jiných).
- environmentální (zájmy subjektivně pojaté přírody a jejich částí jsou nadřazeny demokratickým principům a prosazovány excesivně na úkor lidské svobody)

Rizikové typy chování žáků/studentů:

- verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení anebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu (včetně střetů různých extremistických či etnicky/nábožensky vymezených part a skupin);
- revizionistické zpochybňování oficiálních výkladů historie či pojetí soudobé demokracie ve prospěch extremistického výkladu;
- agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky (včetně možnosti vytváření extremistických part a skupin ve škole);
- využívání školního vzdělání a výcviku k nabytí znalostí, dovedností a schopností pro bezprostřední využití v extremistické scéně (nácvik bojových umění v kroužcích sebeobrany apod.);
- využití školních prostor, zařízení a přístrojů ve prospěch extremismu (např. využití školních počítačů a serverů k vytváření a umístění extremistických internetových stránek);
- zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu (škála mimoškolních extremistických aktivit je široká).

Příklon k extremismu ovlivňují osobnostní dispozice, které jsou dotvářeny rodinným, školským a volnočasovým prostředím. Silný je především vliv blízkých vrstevníků a rodiny (příčemž v poslední době se v ČR objevuje fenomén dvougeneračních extremistických rodin, kdy rodiče podporují v extremistických postojích své děti). Důležité jsou i osobní zážitky (např. útok od pravicových extremistů může přivést mladého člověka do militantní levicově extremistické scény, okrádání od romského gangu může posílit rasistické předsudky apod.).

Strategie

1. Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
2. Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
3. Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
4. Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
5. Zaměřit výuku na tyto problémy.
6. Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
7. Pozvat experty k diskusi s žáky.
8. Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.
9. V případě závažných projevů (především násilných) informovat bezpečnostní složky (Policii ČR).

4.9. Virtuální drogy

V dnešní době jde převážně o počítače a mobilní telefony s přístupem k internetu. Dva nejzávažnější problémy jsou závislosti na počítačových hrách a sociálních sítích. Počítačové hry jsou pro hráče atraktivní hlavně odpoutáním od reality a zároveň jejím zjednodušením, možnost činností, které nejsou možné v běžném světě či jsou sankcionovány. Nebezpečím je zvýšení agresivity (s násilím ve hře je možné se snadněji ztotožnit, než např. v televizi či kině, a navíc je spojeno s pocitem vítězství – např. zničení protivníka), narušení vývinu a sociálních kontaktů, nedostatečná pohybová aktivita, zhoršení prospěchu. Sociální sítě jsou lákavé pro začlenění do skupiny. Snadné kontakty s vrstevníky, zároveň slouží k zvednutí ega (počet likeů, pochvalné komentáře, hodně virtuálních přátel). Na sociálních sítích je nebezpečné kromě závislosti, kdy uživatel nevnímá čas, který stráví online, také to, že samy vybízí k sdílení soukromí, což je díky „neosobnosti“ mnohem lehčí než v normálním životě. Časté jsou i případy kyberšikany v extrémních případech končících sebevraždou. Sociální sítě můžou i způsobovat pocity méněcennosti, kdy ostatní vypadají lépe, mají zajímavější život,...

Strategie boje proti virtuálním drogám

1. Upozornění na rizika sociálních sítí.
2. Podpora jiných zájmů.
3. Zajištění studentovi konzultace s odborníkem.

4.10. Poruchy příjmu potravy (PPP)

PPP jsou psychická onemocnění, kam se řadí mentální anorexie, bulimie a záchvatové přejídání. Často se stává, že se tyto nemoci střídají v tzv. bludném kruhu. Mohou se vyskytovat napříč věkem i pohlavím, ale nejčastěji právě u dospívajících. Příčiny nejsou přesně známy, ale nejčastěji se uvádějí biologické (ženy trpí častěji PPP než muži a to až desetkrát), sociologické (propagovaný nezdravý ideál krásy) a psychologické (složitá životní situace). Největším nebezpečím je, že postihují tělo (řídnutí kostí, možné problémy s plodností, dehydratace, nízký tlak aj.), ale i psychiku (deprese, podrážděnost, ztráta zájmu o svět kolem sebe, únava, posedlost svojí váhou aj.). Často PPP nelze beze zbytku vyléčit a riziko nemoci přetrvává po celý život.

Mentální anorexie

Mentální anorexie je nemoc, při které si dotyčná osoba vědomě snižuje váhu různými drastickými dietami (při kterých omezí příjem potravy na minimum jako je jeden nízkotučný jogurt na den) a naopak co nejvíce zvyšuje energetický výdej. Při tomto onemocnění se také zvyšují sebevražedné sklony. V těžkých případech anorexie jich 50% končí smrtí. V posledních letech je tato nemoc spjatá s tzv. „pro ana blogy“, kde dívky propagují anorexii jako životní styl a navzájem se podporují.

Bulimie

Bulimie je nemoc, při které se dotyčná osoba snaží čelit záchvatům přejídání extrémními prostředky, jako je okamžité vyzvracení snědené potravy, projímadla aj. Postižená osoba si uvědomuje problémy přejídání, ale nedokáže je kontrolovat. Snaží se je tedy vyrovnat extrémním cvičením, či hladovkami, po kterých se opět začne přejídat. Při pozdějším stádiu dochází k situaci (podobně jako u anorexie), že postižená osoba nedokáže potravu vůbec přijmout.

Záchvatové přejídání

Člověk trpící záchvatovým přejídáním dokáže za poměrně krátký časový úsek zkonzumovat obrovské množství potravy a dělá mu problém kontrolovat, kolik toho snědl. Většinou jí do té doby, než mu není špatně. Záchvatové přejídání může být součástí mentální anorexie i bulimie, ale může existovat také samostatně a potom vede k obezitě.

Strategie

1. Rozšířit mezi studenty podvědomí o PPP a jejich rizicích
2. Umožnit poradu s odborníky

4.11. Gambling

Hazardní hraní může vést k rozvoji hráčské poruchy, tedy k problémovému (patologickému) hráčství, které se vyznačuje nadměrným hraním, poruchou kontroly hráčského chování a negativními důsledky

v různých oblastech života. Problémový nebo patologický hráč je člověk, který zažívá tyto potíže. Rozdíl mezi hraním pro zábavu a patologickým hráčstvím je velmi tenký. Patologický hráč vnímá hru a potenciální výhru v ní jako smysl života. Hráč myslí na hazard v průběhu celého dne a tyto myšlenky ho omezují v normální činnosti. Trpí zároveň výčitkami svědomí, ale přesto nedokáže odolat pocitu, jaký mu hraní přináší, prohry vnímá jako dočasné a věří, že výhra je blízko, proto se často dostává do finančních problémů, jelikož není schopen odstínit svou představu od reality. Závislost nemusí vzniknout jen na potřebě finančního zisku, ale i na pocitu vzrušení, který hráč při hře zažívá. Nejvíce ohroženým typem je člověk, který pochází z nešťastné rodiny, chybí mu sebevědomí a nemá dostatečně vybudované autoregulační mechanismy.

Strategie

1. Varovat žáky před riziky gamblingu

4.12. Rizika nezodpovědného sexuálního života

Sexuální život, zvláště nevázaný, skýtá rizika pohlavních nemocí a některé jsou obzvláště závažné (AIDS, syfilis, kapavka). Nezodpovědnost při sexuálním životě může zapříčinit i nechtěné početí. Kromě toho brzký start sexuálního života negativně ovlivňuje psychiku jedince.

AIDS

AIDS je zkratkou anglického Acquired Immune Deficiency Syndrome. Jde o syndrom získaného selhání imunity. Lidský organismus, kterému ubývá obranyschopnost, je tak náchylný k řadě dalších infekcí nebo nádorových onemocnění. Původcem pohlavní nemoci je virus HIV. Virus HIV se přenáší tělními tekutinami – krví, spermatem, poševním sekretem a mateřským mlékem

Syfilis

Syfilis je infekční pohlavně přenosná choroba, kterou vyvolává bakterie spirálovitého tvaru – spirochéta *Treponema pallidum*. K přenosu bakterie dochází pohlavním stykem, nebo prostřednictvím drobných poranění na kůži nebo sliznici. Syfilis postihuje vnitřní orgány, kůži, kardiovaskulární systém, pohybovou a centrální nervovou soustavu.

Kapavka

Kapavku způsobuje bakterie *Neisseria gonorrhoea* - jinak zvaná také gonokok. Je vůbec nejčastější chorobou přenášenou pohlavním stykem. Jedná se o lokální onemocnění, které se projevuje akutním zánětem a výtoky.

Strategie

1. Upozorňovat žáky na možná nebezpečí nezodpovědného sexuálního života

5. Analýza současného stavu

Po zmapování problémů za minulý školní rok vplynuly následující závěry:

1. Sklony k záškoláctví. (ZŠ, SŠ)
2. Sklony k afektivnímu a agresivnímu jednání. Nebezpečí šikany a kyberšikany. (ZŠ, SŠ)

3. Pozitivní vztah k cigaretám, alkoholu, lehkým drogám. (většina tříd SŠ)

6. Cíle preventivního programu a cílové skupiny

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování.

Vzhledem k analýze současného stavu se hlavně zaměříme na:

- záškoláctví,
- tabakismus, alkoholismus, drogovou závislost,
- šikanu a kyberšikanu
- rizika sexuálního života.

Budeme se snažit zlepšit informovanost žáků v oblasti partnerských vztahů, zdravé výživy, finančnictví. Naší snahou bude zajistit efektivnější a včasnější depistáž rizikových forem chování, vytvořit zdravou atmosféru ve škole.

Cílové skupiny:

- žáci - jsou hlavní cílovou skupinou, na kterou jsou zaměřené preventivní aktivity a tedy hlavním zdrojem informací. Nelze je však chápat jako skupinu izolovanou, protože jsou v neustálém kontaktu s dalšími skupinami (učitelů, rodičů a dalších osob ve škole),
- pedagogové - odpovídají za preventivní aktivity, zařazení preventivních témat do výuky. Monitorování jejich názorů na situaci ve škole a účinnost preventivních programů má zásadní význam,
- rodiče (zákonní zástupci) - mají zásadní vliv na efektivitu preventivních aktivit ve škole. Svou angažovaností mohou účinnost prevence výrazně posílit, naopak pokud s dlouhodobými cíli školy v oblasti prevence nesouhlasí, mohou jej ovlivnit negativně,
- škola jako celek – kromě řadových pedagogů mají významný vliv na atmosféru ve škole také další pracovníci školy. Naprosto klíčový je význam vedení školy, dále administrativních pracovníků, školních psychologů a dalších specializovaných pracovníků. Monitoring jejich názorů je nezbytný (v případě vedení školy) nebo důležitý pro dokreslení celkového klimatu ve škole.

7. Způsoby realizace preventivního programu

7.1. Koordinace preventivních aktivit na škole

Seznámit ředitele školy s programem a s jeho realizací.

7.2. Seznámení pedagogického sboru

Informovat pedagogy na pedagogické radě.

Předat materiál nově příchozím kolegům a seznámit je s PP.

7.3. Metody práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod využívány také další metody, např.:

- besedy a diskuse s odborníky,
- individuální přístup k žákům,
- výklad – informace v rámci jednotlivých předmětů (viz. ŠVP),
- samostatné práce žáků (výtvarné práce, koláže, využití internetu, práce s tiskem),
- exkurze,
- sportovní soustředění,
- konzultace, poradenská činnost.

Jednorázové akce:

- beseda na téma „Šikana“,
- beseda na téma „Drogy“,
- beseda na téma „Zdravý životní styl“,
- beseda na téma „Finanční gramotnost“,
- beseda na téma „Dopravní výchova – bezpečnost na silnicích“,
- návštěva dopravního hřiště
- beseda na téma „Anorexie a bulimie“
- beseda na téma „Bezpečný sex“.

7.4. Metodické, učební materiály a další pomůcky

Výchovný poradce a školní metodik prevence může poskytnout i dostatek materiálů pro pedagogy a rodiče (odborná literatura, videokazety, CD, různé brožurky, vlastní pracovní listy učitelů). Je také možnost využití internetu.

Seznam odborné literatury:

- Kolář M.: „Bolest šikanování“. Portál 2001.
- Kolář M.: „Nová cesta k léčbě šikany“. Portál 2011.
- Mareš J.: „Sociální klima školní třídy“. IPPP 1998.
- Täubner V.: „Metodika sexuální výchovy pro učitele, vychovatele, rodiče a studenty učitelství“. Praha, Státní zdravotní ústav, 1996.
- Nešpor K., Provazníková H.: „Slovník prevence problémů způsobených návykovými látkami – pro rodiče a pedagogy“. Praha, Státní zdravotní ústav, 1996.

CD

1. „Láska ano – děti ještě ne“ (odborný garant MUDr. P. Kovář). CAT Ostrava,
2. „Sexuální výchova – průvodce obdobím puberty a dospívání“. CAT Ostrava,
3. „ Rady začínajícím milencům“. CAT Ostrava.
4. „Seznam se bezpečně“. Seznam.cz a MŠMT Praha.

7.5. Spolupráce s odborníky

Škola zajišťuje poradenskou službu (výchovným poradcem – PaedDr. Viola Rašínová, školním metodikem prevence – Ing. Jelena Malá, školní lékařkou – MUDr. Zdena Kopecká), zprostředkovává informace (konkrétní adresy) o institucích a odbornících.

Naše škola úzce spolupracuje s těmito odborníky:
PhDr. Kosinková (prevence rizikového chování)
Policie ČR – odd. prevence,
Městská policie hlavního města Prahy
Organizace „Člověk v tísni“
Společnost pro vzdělávání a mládež ČSTVS.

7.6. Aktivity pro rodiče

Škola nabízí:

Besedy pro rodiče, individuální konzultace a poradenskou činnost, kontaktní adresy, odbornou literaturu, metodiku práce s dětmi.

Informuje rodiče o způsobu řešení přestupků podle školního řádu.

Informuje radu školy o realizaci PP na škole.

Rodiče se mohou kdykoliv obrátit s problémem na výchovného poradce (individuální konzultace s možností nasměrování k odborníkovi).

7.7. Vzdělávání pedagogů

Účast výchovného poradce a dalších pedagogů na seminářích, přednáškách, akreditovaných kurzech k problematice zdravého životního stylu, šikanování a dalšího rizikového chování.

7.8. Aktivity pro žáky

Žáci jsou obeznámeni s možností konzultovat své problémy s vedením školy, tř. učitelem, výchovným poradcem, metodikem prevence, školním psychologem a dalšími odborníky. Žáci mají následující možnosti volnočasových aktivit.

Škola v přírodě, lyžařský kurz, výlety. V rámci těchto aktivit je možné využívat nestandardního prostředí k prohloubení návyků dětí vzhledem ke zdravému životnímu stylu. Pracuje se s prvky zážitkové pedagogiky, která otvírá možnosti k sebepoznání, sebedůvěře, rozvoji sociálních dovedností a posílení třídního kolektivu.

Účast na sportovních turnajích (fotbal, šachy) a sportovních hrách.

Výměnné a poznávací zájezdy do zahraničí.

Návštěva divadel (Švandovo divadlo, ND, Minor, Divadlo Spejbla a Hurvínka) a kina (Blaník).

7.9. Zařazení preventivních témat do výuky

7.9.1. Mateřská škola

V mateřské škole se jedná o položení základů k osvojení zdravého životního stylu. Důležitá je podpora sebedůvěry a samostatnosti. Rozvíjení tvořivosti, estetického citění, dovedností v různých oblastech včetně sportovních aktivit zajišťují učitelé MŠ.

7.9.2. I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni zajišťuje třídní učitel.

S jednotlivými tématy se děti setkávají především v českém jazyce, prvouce, přírodovědě, vlastivědě, dramatické výchově.

Při výuce lze využít různých metod např. hry, výklad, skupinovou práci, projektové vyučování, samostatnou práci nebo použít materiály z oblasti primární prevence.

1. ročník

- osobní bezpečí
- základy mezilidské komunikace
- vztahy v dětském kolektivu
- každý člověk je jiný
- základní hygienické návyky
- využití volného času
- rodina jako bezpečné místo
- dopravní výchova (silniční provoz, chodník, silnice, místo pro hru, přecházení, cestování, cesta do školy)

2. ročník

- lidské tělo
- zdraví a jeho ochrana
- zacházení s léky
- režim dne
- vztahy mezi lidmi
- chování v krizových situacích
- dopravní výchova (silniční provoz, chodník a stezka pro chodce, silnice, místo pro hru, přecházení, cestování, cesta do školy)

3. ročník

- pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
- zdraví a jeho ochrana
- lidé kolem nás, multikulturní výchova
- využívání volného času
- ochrana proti obtěžování cizí osobou
- dopravní výchova (chodník, silnice, místo pro hru, přecházení, cestování autem, cesta dopravními prostředky, cesta do školy)

4. ročník

- lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
- životospráva a důsledky nevhodných návyků
- využívání volného času
- pojmy drogová závislost, sexuální výchova
- vztahy v dětském kolektivu
- komunikace, konflikty a jejich řešení
- nebezpečí šikany
- dopravní výchova (výbava jízdního kola a cyklisty, způsob jízdy na jízdním kole, bezpečná cesta, cyklista na silnici, cyklista na křižovatce, rodinný cyklistický výlet, cesta do školy)

5. ročník

- domov, rodina, důvěra, vztahy
- léčivé a návykové látky
- vztahy v dětském kolektivu

- komunikace
- poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
- puberta
- nebezpečí při komunikaci s cizími osobami
- nebezpečí agresivního chování, šikany a kyberšikany
- dopravní výchova (na chodníku, výbava jízdního kola a cyklisty, chodec a cyklista na silnici, bezpečná jízda, cyklista na křižovatce, volný čas a sportovní aktivity, přecházení silnice, cesta dopravními prostředky, prázdniny, nebezpečí na silnici, cesta do školy)

Cíl

Na konci prvního stupně by děti měly umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní zdravotní návyky
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- mít informace o škodlivosti alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat
- základní návyky účastníka silničního provozu (chodce, cyklisty), bezpečné chování

7.9.3. II. stupeň

S tématy v oblasti prevence se pracuje v předmětech český jazyk, občanská výchova, dramatická výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova, přírodopis, chemie, dějepis. K práci s tématy lze využít tyto metody: výklad, hry, besedy, přednášky, práce s materiálem, samostatné práce s materiálem, projektové vyučování, skupinovou práci.

6. ročník

- vhodná náplň volného času, zdravý životní styl
- ochrana zdraví
- rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
- osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
- rizika zneužívání návykových látek (tabakismus, alkoholismus, drogová závislost)
- způsoby odmítání
- centra odborné pomoci
- dopravní výchova (na chodníku, chodec a cyklista na silnici, volný čas a sportovní aktivity, přecházení křižovatky, cesta dopravními prostředky, dopravní značky, deník správného chodce)

7. ročník

- komunikace mezi lidmi
- mezilidské vztahy
- péče o zdraví, život s handicapem
- sexuální výchova, vztahy mezi dívkami a chlapci

- osobní bezpečí, šikana, sexuální násilí
- drogy a jejich dělení, účinky, prevence
- poruchy příjmu potravy
- dopravní výchova (výbava jízdního kola a cyklisty, bezpečná jízda, cyklista na silnici, cyklista na křižovatce, prázdniny, krizové situace, dopravní značky, deník správného cyklisty)

8. ročník

- fyziologie, působení drog na oběhový a nervový systém
- tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
- rozvoj sebepoznání a sebepojetí
- řešení problémů, chování v krizových situacích, konflikty
- agresivita, šikana, různé formy násilí
- sexuální výchova, odlišnosti a deviace
- drogová závislost, kontaktní centra
- rasismus a xenofobie
- dopravní výchova (chodec, cyklista, dopravní značky, deník správného chodce a cyklisty)

9. ročník

- sebevědomí, sebepojetí, rozvoj osobnosti
- zdravé sexuální chování
- volba životního partnera
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- komunikace
- právní odpovědnost, trestní normy
- dopravní výchova (chodec, cyklista, poskytnutí první předlékařské pomoci)

Cíl

Žáci by na konci druhého stupně měli umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, umět odmítnout
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti
- orientovat se v problematice dopravní výchovy

7.9.4. III. stupeň

Program by měl sledovat vzájemné vztahy ve skupině – vytvoření programu zaměřeného na první ročníky.

Prevenici realizovat v předmětech občanská výchova, český jazyk, tělesná výchova,

matematika, cizí jazyky, práce s počítačem, ekologie, některé odborné předměty. V rámci prevence budou realizovány besedy podle věku žáků na jednotlivá témata. Velmi důležité je využít školní a třídní prostředí, kde žáci tráví většinu času.

Žáci by se měli podílet na výzdobě školy a udržování pořádku v okolí školy. Důležité je i využití třídnických hodin.

Příklady témat z oblasti prevence v jednotlivých předmětech.

Předmět	Téma
Občanská výchova	Nebezpečí drogové závislosti Problematika domácího násilí Nebezpečí radikalismu Sociální reklamy
Chemie	Nebezpečí drogové závislosti
Biologie	Vliv návykových látek na vývoj jedince a na jeho zdravotní stav
Nauka o výživě	Vliv racionální výživy na zdraví Poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, bulimie)
Tělesná výchova	Výchova ke zdravému životnímu stylu – zvyšování odolnosti proti zátěžím, posilování, nebezpečí anabolik, relaxace, regenerace po zátěži
Zeměpis	Multikulturalismus
Dějepis	Extremismus (rasismus, antisemitismus) Kulturní dědictví
Cizí jazyky	Multikulturalismus
Český jazyk a literatura	Kulturní dědictví Rizikové projevy chování a jejich dopad v dílech naší a světové literatury

8. Zhodnocení aktivit školního roku 2017/2018 v oblasti prevence

Během tohoto školního roku jsme se zaměřili na prevenci rizikového chování v těchto oblastech: drogová prevence, šikana a kyberšikana, bezpečné chování v internetovém světě, požární prevence, prevence sociálně patologických jevů s akcentem na mezilidské vztahy a lidskou důstojnost. Cílem bylo zlepšit informovanost žáků a tím předcházet sociálně patologickým jevům, zajistit efektivnější a včasnější depistáž rizikových forem chování na celé naší škole (ZŠ a SŠ). Kromě výše uvedených témat se v přednáškách probírala zdravotní výchova, finanční gramotnost a dopravní výchova.

Primární prevence na prvním stupni základní školy byla zajišťována převážně třídním učitelem. S jednotlivými tématy se děti setkávaly zvláště při výuce českého jazyka, prvouky, přírodovědy, vlastivědy a ve výtvarné výchově. Při výuce byly použity různé metody, hry, skupinová práce, výklad, projektové vyučování, samostatná práce dětí. Výstupem na konci školního roku bylo povědomí žáků o rodině a jejím zázemí, o základních zdravotních návycích, o základních sociálních dovednostech, o organizaci svého volného času, o škodlivosti alkoholu, tabáku a dalších návykových látek. Žáci se naučili rozlišit léky a návykové látky, získaly znalost o tom, jak se chránit před cizími lidmi a ne být příliš důvěřivými. Děti se snaží zvládat i rozdíly v komunikaci s jinými dětmi a dospělými.

Na druhém stupni základní školy se pracovalo s tématy dle jednotlivých ročníků a dle školního vzdělávacího programu. Témata v oblasti prevence byla zajišťována jednotlivými vyučujícími předmětů (český jazyk, občanská výchova, přírodopis, chemie, dějepis, tělesná výchova). Pedagogové využili různých metod: výklad, hry, besedy, projektové vyučování, skupinová práce, samostatná práce žáků.

Na třetím stupni (SŠ) se náš preventivní program, jako každoročně, zaměřil na první ročníky. Právě v prvních ročnících se snažíme nejvíce o včasnou primární prevenci. Jednotlivá témata byla probírána v rámci třídnických hodin třídními učiteli (bezpečné chování – obezřetnost při jednání s cizími osobami, posilování pozitivního klimatu ve škole, nebezpečí šikany a kyberšikany, prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže, multikulturní výchova, nebezpečí extremismu a neonacismu, bezpečnost a ochrana zdraví, výchova ke zdraví a zdravému životnímu stylu, poruchy příjmu potravy, informace ke sportovním aktivitám).

Pro druhý stupeň základní školy a pro střední školu byly uskutečněny besedy, které se konaly pod vedením předních odborníků – zvláště pod vedením městské policie hlavního města Prahy. Tradiční spolupráci s městskou policií hodnotíme velmi pozitivně. Jejich neokázalý a věcný přístup je velmi přínosný. Městská policie nám pomohla vyřešit některé problémy s šikanou a kyberšikanou a také s užíváním návykových látek na škole. Navázali jsme spolupráci s organizací „Člověk v tísni“, jejíž lektoři pro nás zajistili přednášky finanční gramotnost a dluhová problematika a dále workshopy pro žáky druhého stupně základní školy na téma práce s informacemi. Žáci se naučili odhalit skrytou reklamu, všimnout si nesrovnalostí či zavádějících sdělení při sledování televizních zpráv a vyhledat informace z finančních oblastí.

Další novinkou uplynulého školního roku byly akce pořádané společností pro vzdělávání a mládež ČSTVS. Jednalo se o interaktivní divadelní představení na téma finanční gramotnost a kyberšikana. Účinkující humornou formou nastolili důležité otázky a společně s žáky se na ně snažili najít odpovědi, například jak se vyznat ve světě peněz, jak nenaletět pokoutním obchodníkům, co to je kyberšikana a v čem je nebezpečná. Představení byla financována v rámci projektu ČSOB. Pro všechny účastníky byl zajištěn simultánní přepis a také bylo zajištěno tlumočení do znakového jazyka.

Součástí preventivního programu v minulém školním roce byly i dvě velké akce konané ve školní kapli. První z nich byla přednáška na téma „Linka bezpečí“, ve které se žáci druhého stupně ZŠ a SŠ seznámili se systémem fungování Linky bezpečí, dozvěděli se, jak ji mohou kontaktovat lidé se sluchovým postižením, a co konkrétně se může na Lince bezpečí řešit. Druhou byla přednáška MUDr. Radima Uzla na téma „Rizika sexuálního života“. Známý odborník na tuto problematiku srozumitelným a poutavým způsobem hovořil o úskalích sexuálního života a jak se v těchto situacích co nejlépe zachovat, například prevence pohlavních chorob, nechtěné těhotenství, antikoncepce.

Akce jsou vypsaný v tabulce.

09.10.2017 – 10:00	Drogy a trestní odpovědnost (pro ZŠ)
09.10.2017 – 10:00	Omamné a psychotropní látky (pro SŠ) – ½
09.10.2017 – 11:00	Omamné a psychotropní látky (pro SŠ) – ½
09.10.2017 – 10:00	Sociálně patologické jevy s akcentem na mezilidské vztahy, lidskou důstojnost a šikanu (pro SŠ) – ½
09.10.2017 – 11:00	Sociálně patologické jevy s akcentem na mezilidské vztahy, lidskou důstojnost a šikanu (pro SŠ) – ½
1.11.2017 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (pro ZŠ) – ½
2.11.2017 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (pro ZŠ) – ½
7.11.2017 – 10:00	Kyberšikana (pro SŠ) – ½
8.11.2017 – 10:00	Kyberšikana (pro SŠ) – ½
13.12.2017 – 10:30	Rizika sexuálního života
19.2.2018 – 10:00	Požární prevence – základní informace (pro ZŠ)
20.2.2018 – 10:00	Požární prevence – hasicí přístroje (pro ZŠ)
21.2.2018 – 10:00	Základy první pomoci (pro SŠ) – ½
22.2.2018 – 10:00	Základy první pomoci (pro SŠ) – ½
12.3.2018 – 9:00	Povinnosti chodce v silničním provozu (1. stupeň ZŠ) – ½
12.3.2018 – 10:00	Povinnosti chodce v silničním provozu (1. stupeň ZŠ) – ½
12.3.2018 – 9:00	Základy bezpečného chování v silničním provozu (2. stupeň ZŠ) – ½
12.3.2018 – 10:00	Základy bezpečného chování v silničním provozu (2. stupeň ZŠ) – ½
12.3.2018 – 9:00	Povinnosti cyklisty v silničním provozu (2. stupeň ZŠ) – ½
12.3.2018 – 10:00	Povinnosti cyklisty v silničním provozu (2. stupeň ZŠ) – ½
5.4.2018 – 9:00	Finanční gramotnost (2. stupeň ZŠ)
5.4.2018 – 11:00	Dluhová problematika (pro SŠ) – ½
10.4.2018 – 10:00	Dluhová problematika (pro SŠ) – ½
17.4.2018 – 9:00	Práce s informacemi (pro 2. stupeň ZŠ)
18.4.2018 – 9:00	Práce s informacemi (pro 2. stupeň ZŠ)
19.4.2018 – 10:00	Finanční gramotnost (pro 2. stupeň ZŠ a SŠ) – divadelní představení
24.4.2018 – 9:00	Práce s informacemi (pro 2. stupeň ZŠ)
27.4.2018 – 10:00	Linka bezpečí, ASNEP
26.6.2018 – 9:00, 10:15	Kyberšikna (pro 2. stupeň ZŠ a SŠ) – divadelní představení

Většinu akcí tlumočil do znakového jazyka Martin Pawlik.

V následujícím školním roce chceme nadále pokračovat v prevenci a rozšiřovat povědomí o rizicích sociálně patologických jevů u našich žáků.

9. Předpokládané aktivity pro školní rok 2018/2019

<i>termín přednášky je v jednání</i>	Drogy a zákon (ZŠ)
20.9.2018 – 10:00	Sociálně patologické jevy (SŠ – ½)
20.9.2018 – 10:00	Sociálně patologické jevy (SŠ – ½)
5.11.2018 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (ZŠ – ½)
5.11.2018 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (ZŠ – ½)
6.11.2018 – 10:00	Kyberšikana (SŠ – ½)
6.11.2018 – 10:00	Kyberšikana (SŠ – ½)

Přednášky na téma bezpečnost v silničním provozu, požární prevence, práce s informacemi v oblasti ekonomiky jsou v jednání.

10. Nadstavbové aktivity v rámci školy

Tím rozumíme vše, co se pro děti připravuje nad rámec běžné výuky.

Den otevřených dveří.

Slouží především k prezentaci školy a dává zároveň možnost seznámit rodiče s koncepcí školy a prací na ní.

Na jeho průběhu se podílejí i žáci, kteří se tímto učí prezentovat svou práci a výsledky a zároveň posilují vztah ke škole, školnímu kolektivu.

Schránka důvěry

Žáci mohou do schránky anonymně vkládat své dotazy směrem k vedení školy, k výchovnému poradci a ke školnímu metodikovi prevence. Slouží nejen pro dotazy, ale také pro stížnosti a problémy, se kterými potřebují děti poradit. Na řešení dotazů a problémů se následně podílejí vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence a třídní učitelé.

11. Celkový rozpočet

Celkový rozpočet činí přibližně 3000 – 5000 Kč, na platbu lektorů a doplnění literatury.

12. Závěr

Preventivní program je zaměřený na osobnostní a sociální rozvoj. Jedná se o průběžný program. Je určen pro žáky a pedagogické pracovníky školy. Ve svém důsledku má vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů žáků ve škole i mimo ní. Preventivní program je důležitý pro výchovu a vzdělávání žáků během celého školního roku. Základním předpokladem je aktivní zapojení všech žáků školy. Rodiče žáků jsou účastníky procesu realizace preventivního programu a jsou s průběhem a výsledky programu seznamováni.

V Praze dne: 29. 8. 2018

Zpracovaly:

Ing. Jelena Malá

(školní metodik prevence)

PaedDr. Viola Rašínová

(výchovní poradce)

Schválil:

Mgr., Mgr. Václav Chmelíř

(ředitel školy)